

Dagblaðið og Pinocchio

Það er meira enn láturvert at lesa Dagblaðið í hesum dögum, hóast það meinar at hava látur burtur úr øðrum. Men það er tó ringt at leggja gamlan sið av, tí ikki hevur afturhaldið á tingi nýtt tingtíðina til annað upp gjøgnum árin enn til komediuspæl.

Men um nakar glotti var skaptur í teimum, so høvdu teir sæð meira álvarsligt upp á alt — og roynt at komið landi og fólkinum burtur úr aftur tí krysplaðu støðu, teir hava fort samfelagið úti. Og eisini skulu teir vita, at það er upp á fólksins rokning, at teir sita har.

Tá fólkaflakstingmenninir einki vita sær uttan at øva fiant og fják og teir sjálvar til gjøldur, so áttu teir heldur at sitið í einum avkróki fyri teir sjálvar — ella sitið heima. Men hvat teir so hugsa og ikki, so hugsa teir um tað, at val verður komandi vetur, og tí má tað ikki vera heilt einki, teir skulu hava at erpa sær av og hava tí funnið uppá at billa fólki inn, at teir hava verið upphavsmenninir til fólkatryggingarmálið undan javnaðarmonnum. Hetta tyktist at vera ógvuliga líkt søguni um Pinocchio. Tí, sum øll vita var hann gjørdur úr einum træspreki, og varð at enda eitt verunligt menniskja. Eitt tilíkt ævintýr ætlar Dagblaðið nú at evna burtur úr fólkatryggingarmálinum. Men ikki tí; Dagblaðið frá byrjan til enda er einki annað enn eitt vánaligt ævintýr. So innanhólað er Dagblaðið nú vorðið, at fjórða síða er full av apan og skelkjan eftir sínum mótstöðumonnnum.

Hvussu háðandi fólkaflaksmenn og aðrir eru á tingi móti javnaðarmonnum, botir tað púrt einki um himplinga- og deyðamannastøðu teirra í teimum ymisku tingmálunum.

Það er eyðvitað, at javnaðarflokkurin er teirra argasti fíggingi sovel innan- sum uttants. Men hvussu teir nú háðandi kasta eftir tingmonnum javnaðarflokksins, so taka teir sær tað ikki nær, av tí at hetta bert stimbrar støðu teirra enn meira.

Eftir hvat Dagblaðið nr. 7 sigur frá roðu Hákins í fólkatryggingarmálinum, so er hann ikki smæin, Hákin hin rádni, tá hann hevur so hoga hugsan, at hann hettir sær at siga, at gomul og avlamsfólk kenna teirra hjartalag til at hjálpa teimum best gjørligt. Hetta kann hann helst siga av royndum frá seinasta lögtingsvali, tá ið teir fullu frá 10 tingmonnum niður í 6, at fólk hevur hitt besta álitið til slíkar jassar. Sannleikin er altíð beiskur at hoyra, men hann er so tann, sum teir eisini sjálvir vita, at Føroya fólk gjøgnum hesi seinastu árin hevur fingið eygni upp fyri tí, at fólkaflaksmenninir og fylgisveinar teirra einans sita á lögtinginum sum ifylla — og einki annað.

D. J. Sørensen.

Uppbygging av sjóvinnu okkara

Røða flutt á tingi av P. M. Dam

(Framhald)

Og aftaná »bekennilsis« eru so stjórnarflokkarnir komnir fram við nokrum ábøtingaruppskotum. Men tey eru tessverri bara nakrar lappingar við ov litlari saft og kraft í, og sum tí ikki munaðu. Harafrtat er at siga um tey, at tey í sínum skapi einans hava miðað ímóti at lætta um hjá stórmonnum at fáa skip og hjálpa teimum undan skattaskyldu. Av hesum fylgir, at tey aftur á hin bógvin hava vent hin tunga endan móti miðal-manninum og teimum minnimentu. Mint verður á tær tungu skattalógirnar og tolllógirnar við skattafrælsi fyri teir størstu í samfelaginum.

Men tankin um, at landið skuldi taka ta fullu ábyrgdina fyri at fáa skip til fiskimenn okkara, vann meira og meira fótastíð út millum manna, so at kalla eingin fiskimaður í dag finst, sum ikki harmar, at javnaðarmannuppskotið av 1943 ikki varð fram tál heldur enn at farið varð til at keypa gomul skip.

Henda broyting ella hetta sinniskifti hevur eisini haft ávirkan í sterkari og sterkari muni á tingi, á teir menn, sum skulu standa til svars fyri fólkinum fyri gerðir sínar har.

Á tingi liggja nú uppskot, sum kortini hava goðtikið tað, at landið hevur ábyrd fyri, annaðhvørt vit hava nógv skip ella vit sita í fartroti sum nú og síggja 1/2 av okkara bestu sjómönnum noyðast at leita sær út av landinum fyri at fara í tenastu hjá fremmandum landi og hjálpa tí í kappingini við okkum á alheims-marknaðinum.

Landsstýrið hevur lagt fram uppskót, sum tað kallar ein uppbyggingarplán.

Men tessverri er hesin plánu ov trongur og loysir ikki uppgávuna.

Tað veikasta við landsstýrisins uppskoti er, at vit onga vissu hava fyri at fáa tey fáu skipini, ið talan er um í fyrstu syftu.

Men sjálvandi er tað, at vit í sjei ár kunnu fáa 7 milliónur — eina uppá árið — til láns frá státnum, ein stuðul, um hin peningurin, ið talan er um, annars fæst til vega — tað er treytin fyri, at tær sjei milliónurnar kunnu verða útlentar við 20 % av skipsvirðinum.

Men her er tað, at landsstýrisins uppskót er leyst og óvist í síni uppbygging.

Annad uppskót er lagt fram av tjóðveldisflokkinum. Tað viðgongur bart út, at ikki sleppst undan at landið átekur sær at byggja skipini.

Henda ástannan ella henda undirtøka við javnaðarmonnum aftaná øll hesi mongu árin, síðani javnaðarmenn settu hesa hugsan fram undirbygda við fullfíggiðum lógaruppskotum, er sum sagt tekin upp á sinniskiftin og er ein sigur fyri javnaðarmannahugsjónina.

Men hitt veika — tað sum ger tjóðveldisflokksins uppskót ónýttligt — er, at tað einki hevur um, hvussu peningurin skal koma til bygging av skipunum uttan tað, at vit skulu taka eitt risalán uppá 100 milliónir kr. í útlondunum.

Men tá ið vit nú vita, at hetta gerst valla, so fáir og smáir í fíggiarmegi vit eru í dag, um vit bara skulu hava okkara orð og eið at seta í veð, og tá ið tað av tjóðveldisflokkinum verður tikið sum halgibrotið mikla at tala um, at vit eru noyddir fyri at fáa útlendskt lán í størri muni at leita okkum eftir veðhaldi ella hjálpa frá státnum, dettur uppskotið burtur úr rovunum.

Her liggur so tjóðveldisflokksins uppskót sum ein »utopia«, sum ein ómöguleiki, hjálparleyst viðvíkjandi at kunna lyfta skipini til landið, skipini, sum okkum torva, um liv skal vera okkum laga.

Eitt brek aftrat tí nevnda hava bæði landsstýrisins og tjóðveldisflokksins uppskót: hvorki talar eitt einasta orð um at hjálpa fiskimanninum til eins bíliga og bíligari útgerð og eins góða og betri fiskasølu og størreidarin fær í dag.

Annad, sum heldur ikki er tikið við av landsstýri-

num og tjóðveldisflokkinum, er hin í dag áleikandi spurningurin at fáa bátar, hús og útgerð til einar 1000 Føroyingar og kanska fleiri, sum hug hava at fara til Grønlands at rógva út. Sum viðurskiðini eru í dag, kann bara ein litil partur av hesum monnum fara til Grønlands vegna far- og húsatrot.

At fáa loyst henda spurning leikar so mikið meiri á sum royndirnar við Grønlandsútróðrinum ifjor í inn-tøku royndisíð betri enn enná fiskiskapurin við flestu av teimum stóru trolarunum.

Tað var av ríkisumboðsmanninum á tingi upplýst, at menn nú kunnu rokna við at fáa upp í 70 % lán til bygging av grønlandsbátum, hesum seksæringunum, sum hava roynst útróðramonnum úti á byggunum sera væl.

Okkum tyktist tað rímligt og av størsta týðningi at skipað verður fyri frá lögtingsins síðu, at Grønlands-útróðramenninir kunnu fáa sama studning til báta-bygging, sum ætlað er teimum, ið byggja skip. Talan er um 20 % av byggipeningi. Harafrtat halda vit vera neyðugi, at lögtingið byggir fiskimonnum hús (skúrar) at leiga.

Til hesa stóru uppgávu var rímligt at ikki verður tikið minni til fyri komandi ár enn eina peningahædd, ið svarar til tann pening, ið ein trolari til 5—6 milliónur verður at fáa í beinleiðis studningi. Hesin peningur aftrat tí peningi, ið kann verða læntur frá real-kreditstovninum vildi óivað rokkið til at hjálpt túsund monnum til Grønlands, meðan ein stórir trolari neyv-an gevur arbeiði til meira enn 70 menn á sjónum, tá ið eitt sindur av skifti er umborð. Aftur á hin bógvin munar trolarin meiri uppá seg við at geva arbeiði á landinum, so leingi sum brasíliumarknaðurin er í lagi. Men tessverri eru tekin fyri, at sølugrundarlagið í hesum landi er farið at rilla hjá okkum. Tað er kortini at vóna, at ólagið, ið er í søluni til Brasíliu, verður at javna seg, so okkara fiskasøla kann verða økt heldur enn minka til henda marknaðin.

Øðrvísi enn hini endurnýggjauppskoti, ið um-rodd eru, er javnaðarmannastøðan.

Hon tekur allar súðir við. Miðar ímóti at samla allar kreftir, bæði tær her á landi og tær, ið uttan fyri okkum eru, men sum vit ikki kunnu leggja í lógarbond, men einans kunnu fáa okkum til vildar við samráðingum og sterkum, menniskjaligum og logiskum grundum, »argumentum« í bestu samvinnu og fa'an við donsku stjórnarmennin.

Allar kraftasamlandi leiðir skulu trároynst fyri at fáa okkum veiðiskip, ið tjóð okkara skal liva av:

1. Søkja um lán í útlandinum, har ið tey eru at fáa við ella uttan veðhald frá státnum,
2. Søkja um státslán og lán frá lánistøðum niðri í Danmark,
3. Sambært javnaðarmannuppskoti í fjor og fleiri aðrar ferðir á tingi gera okkum til harrar yvir peningaorkuni í landinum í tann mun, ið neyðugt er fyri at skoyta uppí tey undir punktini 1 og 2 nevndu lán, so vit kunnu verða førir at ígjøgnumfara eina fullfíggiða endurnýggjan av skipaflota okkara.
4. Landsinnflytan av øllum útgerðarvorum, so fiski-maðurin og fiskimannasamtøkur kunnu fáa útgerðina eins bíliga — og bíligari — og lagaliga sum størreidarin.
5. Landssølu av okkara framleiðsluvorum, so allir framleiðarar, stórir sum smáir, av sonnum verða at fáa eins nógv og mest møguligt fyri vorur sínar.
6. Landið tekur sær allar tær inntøkur, sum nú óneyðugt fara í útlendskar hendur.

Útvarpið

— Útvarpsskráin fyri komandi viku:

Leygardagin á miðdegi: Heilsan frá lækna og trú-boðara M. Houmøller-Jørgensen, Sudan. Á kvöldi: Leyg-arkvøldsyngingin. Dansur á Velbastað. Sunnudagin kl. 13.30—14.30: Kvøðuljómar. Kl. 16—17: Gudstenasta úr Klakksvík. Jóhann Nielsen. Mánadagin: Hvørt av sínum. Týsdagin: Barnasending. Mikudagin: Tórshavnar Musikkskúli. Konsert. Hósdagin: Upplæstur. Fríggjadagin: Ferðafraðingur úr Tunis. Edward Mitens.